

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lutego 2020 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XII Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Maria Prusinowska

Protokolant protokolant sądowy Justyna Wojciechowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 stycznia 2020 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa Z. (...)w P.

przeciwko A. J.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

1. Uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda Z. (...)w P. czynności prawną w postaci umowy darowizny nieruchomości położonej w miejscowości P., stanowiącej działkę oznaczoną nr (...), o powierzchni 0,0720 ha, dla której Sąd Rejonowy P. (...)w P., V Wydział Ksiąg Wieczystych, prowadzi księgę wieczystą nr (...), zawartej w dniu 29 czerwca 2015 r. przed notariuszem M. D. (nr rep. (...)) pomiędzy P. J. a powódką w celu zaspokojenia przysługującej powodowi w stosunku do dłużnika P. J. wierzytelności w wysokości 75 691,96 zł wraz z ustawowymi odsetkami,
2. Nie obciąża pozwanej kosztami postępowania.

SSO Maria Prusinowska

UZASADNIENIE

Powód Z. (...)w P. w pozwie wniesionym w dniu 20 sierpnia 2018 r. domagał się uznania za bezskuteczną względem powoda umowy darowizny nieruchomości położonej w miejscowości P., stanowiącej działkę oznaczoną nr (...), o powierzchni 0,0720 ha, dla której Sąd Rejonowy P. (...)w P., V Wydział Ksiąg Wieczystych, prowadzi księgę wieczystą nr (...), zawartej w dniu 29 czerwca 2015 r. przed notariuszem M. D. (nr rep. (...)) pomiędzy P. J. a pozwaną w celu zaspokojenia przysługującej powodowi w stosunku do dłużnika P. J. wierzytelności w wysokości 75 691,96 zł wraz z ustawowymi odsetkami. Poza tym powód domagał się, aby sąd nakazał pozwanej, by zezwoliła na przeprowadzenie egzekucji z nieruchomości wskazanej powyżej na zaspokojenie przysługującej powodowi w stosunku do dłużnika P. J. wierzytelności w wysokości 75 691,96 zł wraz z ustawowymi odsetkami. Powód domagał się także zasądzenia od pozwanej na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew pozwana A. J. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na jej rzecz zwrotu kosztów procesu. Poza tym pozwana wniosła o zwolnienie jej od kosztów sądowych w całości oraz ustanowienie dla niej pełnomocnika z urzędu.

Postanowieniem z dnia 21 marca 2019 r. sąd oddalił wniosek pozwanej o zwolnienie od kosztów sądowych oraz wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

P. J. był użytkownikiem wieczystym gruntu położonego w miejscowości P., stanowiącej działkę oznaczoną nr (...), o powierzchni 0,0720 ha, dla której Sąd Rejonowy P. (...)w P., V Wydział Ksiąg Wieczystych, prowadzi księgę wieczystą nr (...). Umową zawartą w dniu 29 czerwca 2015 r. przed notariuszem M. D. (nr rep. (...)) P. J. darował swojej żonie A. J. prawo użytkowania wieczystego ww. nieruchomości wraz z nakładami.

Okoliczność bezsporna, a nadto umowa z dnia 29 czerwca 2015 r. – k. 133-135, odpis księgi wieczystej nieruchomości- k. 15-19,

Decyzją z dnia 6 października 2016 r. nr (...) pozwany określił wysokość zadłużenia P. J. za okres od lutego 2014 r. do maja 2016 r. na łączną kwotę 65 621,51 zł. Decyzją z dnia 30 grudnia 2016 r. nr (...) pozwany określił wysokość zadłużenia męża pozwanej za okres od czerwca 2016 r. do sierpnia 2016 r. na kwotę 8 776,79 zł. Natomiast decyzją z dnia 2 marca 2017 r. nr (...) pozwany określił wysokość zadłużenia męża pozwanej za okres od września 2016 r. do sierpnia 2016 r. na kwotę 8 776,79 zł. Ponadto P. J. w lipcu 2018 r. posiadał zadłużenie za okres od stycznia 2015 r. do marca 2017 r. z tytułu nie uiszczonych składek na:

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych w kwocie 47 579,93 zł,

Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych w kwocie 23 682,76 zł,

Fundusz Pracy i Fundusz gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w kwocie 4429,27 zł.

P. J. nie złożył wniosku o rozłożenie zaległości na raty, ani o umorzenie długu. W dniu 5 lutego 2014 r. została przekazana ostatnia wpłata regulowana przez P. J., natomiast w dniu 21 lutego 2017 r. została przekazana ostatnia wpłata w ramach prowadzonego postępowania egzekucyjnego. Wobec męża pozwanej toczy się postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Dyrektora I. (...)w P. za okres od września 2015 r. do listopada 2015 r., a także od czerwca 2016 r. do listopada 2016 r. Ponadto toczy się postępowanie prowadzone przez Naczelnika Urzędu Skarbowego P. – W. za okres od stycznia 2015 r. do sierpnia 2015 r. W trakcie prowadzonego przez pozwanego postępowania wyjaśniającego ustalono, że P. J. nie posiada żadnych pojazdów, ani nieruchomości. Posiada 50 udziałów w (...) Sp. z o.o. o wartości łącznej 2500 zł, a także 3 udziały w (...) Sp. z o.o. o wartości 1500 zł. Z bazy PESEL aktualnej na lipiec 2018 r. wynika, że P. J. nie posiada żadnego tytułu do ubezpieczeń.

Dowód: decyzje ZUS – k. 5-12, k. 20-22, zlecenie do (...) o ustalenie majątku- k. 13, pismo Naczelnika US P.- k. 14, pismo Starostwa Powiatowego w P.- k. 23, wypis z rejestru lokali- k. 24-25

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów, zeznań świadków, a także przesłuchania pozwanej.

Dokumenty, które były istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okazały się w całości wiarygodne. Żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności, a Sąd nie znalazł powodu, aby zakwestionować ją z urzędu.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o przeprowadzenie dowodu z dokumentów znajdujących się w aktach Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w K. E. M. o sygnaturze (...), a także Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w L. J. K. o sygnaturze(...)na okoliczność przysługiwania P. J. wierzytelności wobec innych podmiotów. Nadto pozwana wniosła o przesłuchanie jej w charakterze strony.

Zeznaniom świadka P. J. sąd dał wiarę w części, w której przyznał, że posiada zaległość wobec Z. z tytułu nie uiszczanych składek. Oświadczył, że było to wynikiem nieregulowania faktur przez zleceniobiorców kierowanej przez niego firmy. Świadek zeznał, że prowadzi spółkę, w której posiada udziały warte kilkanaście tysięcy złotych. Do spółki należą także samochody dostawcze i osobowe. Firma generuje przychód rzędu 1 000 000 zł, w tym kilkadziesiąt tysięcy dochodu. Świadek nie zwracał się do Z. z wnioskiem o umorzenie zaległości lub rozłożenie jej na raty. Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka, że nie miał świadomości istnienia zadłużeń wobec Z. w latach 2014-2016. Kwota zadłużenia jest tak znaczna, że niemożliwym jest, aby uszła uwadze jakiegokolwiek przedsiębiorcy. Sąd uznał również za niewiarygodne twierdzenia świadka o bardzo dobrej kondycji finansowej jego spółki w roku 2015, jak i obecnie. Twierdzenia te nie zostały niczym poparte, a poza tym logicznym byłoby, gdyby świadek dysponował majątkiem, że ureguluje swoje zadłużenia wobec Z., czy Urzędu Skarbowego, chociażby po to, by nie narażać się na koszty egzekucji oraz żony na postępowania sądowe.

Ze względu na fakt, że pozwana nie stawiała się na rozprawie w dniu 16 stycznia 2020 r. pomimo wezwania jej na ten termin pod rygorem pominięcia dowodu z zeznań sąd nie uwzględnił wniosku o przesłuchanie pozwanej w charakterze strony.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 527 k.c. i n. można wyróżnić następujące przesłanki warunkujące możliwość skorzystania przez uprawnionego z ochrony pauliańskiej:

- istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności;*
- dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią;*
- pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika;*
- uzyskanie wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią;*
- działanie osoby trzeciej w złą wiarę;*
- dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.*

Jednocześnie należy podkreślić, że zgodnie z art. 528 k.c., jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. W takim wypadku nie ma zatem znaczenia, czy osoba trzecia działała w złą wiarę, czy też nie.

Istnienie po stronie powoda wierzytelności, która przysługuje mu wobec dłużnika P. J. nie stanowiło przedmiotu sporu pomiędzy stronami. Istnienie takiej wierzytelności w sposób jednoznaczny wynika z treści decyzji Z. załączonych do pozwu. Jednocześnie przesłuchany w charakterze świadka P. J. nie kwestionował istnienia zadłużenia, a jedynie jego wysokość, przy czym twierdzenia te nie zostały niczym poparte. Tym niemniej w sprawie nie ujawniły się jakiegokolwiek przesłanki przemawiające za przyjęciem, że obecnie powód nie jest wierzycielem P. J..

Sporu nie budził również fakt dokonania przez P. J. i pozwaną czynności w postaci darowizny prawa użytkowania nieruchomości położonej w miejscowości P., stanowiącej działkę oznaczoną nr (...), o powierzchni 0,0720 ha, dla której Sąd Rejonowy P. (...) w P., V Wydział Ksiąg Wieczystych, prowadzi księgę wieczystą nr (...). Pozwana w dniu dokonywania czynności prawnej, jak i obecnie

jest żoną dłużnika. W tej sytuacji powód był zwolniony z wykazywania, że pozwana wiedziała o działaniu przez P. J. ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Na marginesie jednak stwierdzić należy, że pozwana nie obaliła domniemania wynikającego z art. 527 § 3 k.c. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Sąd nie dał natomiast wiary pozwanej, że jako żona P. J. nie wiedziała ona o zadłużeniu męża wobec Z., czy Urzędu Skarbowego.

Odnosnie konieczności wykazania przez powoda przesłanki pokrzywdzenia wierzyciela, art. 527 § 2 k.c. wyjaśnia, iż „czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności”.

Niewypłacalność dłużnika, zgodnie z wyżej przytoczonym przepisem, oznacza taki stan majątku dłużnika, w którym egzekucja prowadzona zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko temu dłużnikowi (por. M. Pyziak-Szafnicka (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 1249; wyrok SA w Warszawie z dnia 19 listopada 1997 r., I ACa 737/97, Apel. W-wa 1998, nr 4, poz. 36; wyrok SN z dnia 24 stycznia 2000 r., III CKN 554/98, LEX nr 52736). Pokrzywdzenie wierzycieli powstaje na skutek takiego stanu faktycznego majątku dłużnika, który powoduje niemożność, utrudnienie lub odroczenie zaspokojenia wierzyciela (por. wyrok SN z dnia 28 listopada 2001 r., IV CKN 525/00, LEX nr 53110; wyrok SN z dnia 29 czerwca 2004 r., II CK 367/03, LEX nr 174173; wyrok SA w Łodzi z dnia 18 lutego 2013 r., I ACa 1438/12, LEX nr 1305972).

Przesłuchany w charakterze świadka P. J. zeznał, że nie reguluje zadłużeń wobec Z., nie jest obecnie jego płatnikiem, nadal nie podejmuje rozmów mających na celu spłatę zaległości. Przyznał, że nie posiada majątku, jedynie jest współwłaścicielem spółki i posiada w niej udziały o wartości kilkunastu tysięcy złotych. Pomimo deklarowanej dobrej sytuacji materialnej i posiadania możliwości uregulowania zaległości świadek do końca postępowania nie podjął w tym kierunku inicjatywy. Świadek nie spłacał również zaległości powstałej wobec Urzędu Skarbowego, również zasłaniając się niewiedzą o jego istnieniu. Nie potrafił też wskazać dlaczego egzekucja zaległości jest bezskuteczna. Sąd nie dał wiary świadkowi, że nie wiedział o istnieniu zadłużeń wobec Z. w chwili dokonywania czynności prawnej. Zdaniem sądu świadek posiadał taką wiedzę i w ten sposób usiłował ograniczyć możliwość wyegzekwowania od niego jakichkolwiek środków, a jednocześnie zabezpieczyć swój majątek przekazując go żonie. W ocenie sądu twierdzenia o dobrej sytuacji majątkowej świadka i możliwości uzyskania zaspokojenia z innego źródła niż nieruchomości nie zostały niczym poparte. Logicznym wydaje się, że gdyby świadek dysonował majątkiem innym niż nieruchomości spłaciłby ciążące na nim zaległości choćby po to, by wierzyciel nie skierował egzekucji do nieruchomości. Pomimo zapewnień o dobrej kondycji spółki świadka po rozprawie w dniu 24 czerwca 2019 r. świadek nie spłacił swojego zadłużenia w żadnej części i nie zgłosił się do powoda w celu podjęcia rozmów ugodowych. Zdaniem sądu P. J. zbywając nieruchomości, co najmniej uczynił siebie niewypłacalnym, co wystarcza do przyjęcia, że działał z pokrzywdzeniem wierzycieli oraz ze świadomością takiego pokrzywdzenia.

O zwolnieniu powoda z obowiązku wykazania przesłanki świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzyciela zadecydowała treść art. 529 k.c. - „Jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny”. Warunkiem skorzystania przez wierzyciela z powyższego domniemania jest wykazanie, iż skarżona czynność prawna miała charakter darowizny, a jej skutkiem było powstanie lub pogłębienie stanu

niewypłacalności. Taka sytuacja w niniejszej sprawie niewątpliwie nastąpiła, a pozwana w żaden sposób nie obaliła powyższego domniemania, to znaczy nie wykazała, aby jej mąż dokonywał darowizny bez świadomości pokrzywdzenia wierzycieli.

Z punktu widzenia możliwości skorzystania przez wierzyciela z ochrony pauliańskiej istotne jest, aby zaskarżona czynność prawna przyniosła osobie trzeciej korzyść majątkową. Do przyjęcia, iż osoba trzecia uzyskała korzyść wystarczy wykazanie, że na podstawie czynności prawnej dłużnika nabyła ona rzecz albo prawo albo została zwolniona z obowiązku, co spowodowało niekorzystną zmianę w majątku dłużnika prowadząca do pokrzywdzenia wierzycieli (por. wyrok SN z dnia 7 grudnia 1999 r., I CKN 287/98, LEX nr 147235). W niniejszej sprawie bez wątpienia umowa darowizny przyniosła pozwanej korzyść majątkową w wyżej wskazanym rozumieniu, bowiem nabyła ona prawo użytkowania nieruchomości, co spowodowało niekorzystną zmianę w majątku dłużnika prowadzącą do pokrzywdzenia powoda.

Mając na uwadze powyższe w ocenie Sądu spełnione zostały wszystkie przesłanki z art. 527 k.c., w związku z czym sąd uzzględnił powództwo w całości.

O kosztach procesu sąd orzekł zgodnie z art. 102 k.p.c. nie obciążając pozwanej kosztami postępowania w postaci kosztów zastępstwa procesowego powoda. Do okoliczności branych pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek zastosowania dyspozycji art. 102 kpc zaliczyć można nie tylko te związane z samym przebiegiem postępowania, lecz także dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony. Wprawdzie sama sytuacja ekonomiczna strony przegrywającej nie stanowi podstawy zwolnienia z obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, jednakże nie jest ona bez znaczenia w sytuacji, gdy na rzecz tej strony przemawiają dalsze szczególne okoliczności, które same mogłyby być niewystarczające, lecz łącznie z trudną sytuacją ekonomiczną wyczerpującą znamiona wypadku szczególnie uzasadnionego. Taką dodatkową okolicznością może być to, że powód mógł być subiektywnie przekonany o zasadności swojego roszczenia. Hipoteza przepisu art. 102 KPC pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nieobciążania jej kosztami procesu. Pozwana posiada nieznaczny dochód, a ponadto troje dzieci na swoim utrzymaniu. Wprawdzie sąd oddalił wniosek pozwanej o zwolnienie od kosztów sądowych jednakże wówczas koszty sądowe były jedynie hipotetyczne. Po przegraniu procesu w niniejszej sprawie skonkretyzowały się koszty procesu w postaci kosztów zastępstwa procesowego powoda. Sąd zwraca również uwagę, że pozwana nie może rozporządzać majątkiem w postaci prawa użytkowania nieruchomości położonej w P. przy ul. (...), bowiem to do niej ma zostać skierowana egzekucja wierzyciela, a powoda w niniejszej sprawie. W związku z tym sąd uznał, że zachodzą przesłanki ustawowe do nieobciążania pozwanej kosztami postępowania.

SSO Maria Prusinowska

ZARZĄDZENIE

1. Proszę odnotować,
2. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. powoda,
3. Za 14 dni lub z apelacją

P., dnia 2 marca 2020 r.